

Avausteorian ytimessä: Botvinnik-slaavilainen – osa 1/3

Jussi Tella (Suomen Shakki 2/2000)

Tässä kolmiosaisessa artikkelissa yhdistän shakin kauneuden yhä syvenevään avausteorian tutkimiseen esittelemällä pelejä Botvinnik-slaavilaisen eri muunnelmissa. Tässä ensimmäisessä osassa tutustutaan muunnelman historiaan ja ideoihin, osat 2 ja 3 käsittelevät tarkemmin eräitä muunnelmia.

Motivointi

Botvinnik-slaavilainen ei ole pelkästään avausmuunnelma, eikä se ole pelkästään pelityyli - Botvinnik-slaavilainen on elämäntapa! Kukaan shakinpelaaja, joka ei kokeile elämänsä aikana Botvinnik-slaavilaista, ei voi kutsua itseään täysiveriseksi shakinpelaajaksi. Seuraava peli motivoikoon lukijaa jatkamaan tämän artikkelin läpikäyntiä.

Asejev,K - Ivanov,S [D44]

Pietari, 1997

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rc3 Rf6 4.Rf3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.e5 h6 8.Lh4 g5 9.Rxg5 hxg5 10.Lxg5 Rbd7 11.exf6 Lb7 12.g3 c5 13.d5 Db6 14.Lg2 0-0-0 15.0-0 b4 16.Ra4 Db5 17.a3 exd5 18.axb4 d4!?

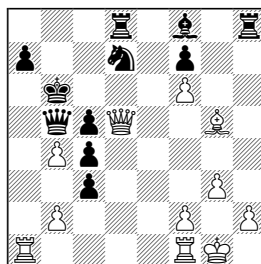
18...cxb4 on tavallinen siirto, mutta Sergei Ivanov, yksi maailman johtavista slaavilaisen tuntijoista, harrastaa paljon omia ideoitaan. Tässä tapauksessa hän ei kuitenkaan ole saanut seuraajia.

19.Lxb7+ Kxb7 20.Rc3

20.Df3+!? on yksi parannusehdotus, jota ei ole vielä testattu.;

20.Lf4?! Dc6 21.Te1 d3 22.b5 Dxb5 23.Te4?! (23.Rc3 Dc6 $\mp$) 23...Rb6 24.Rxb6 axb6 25.Te7+ Lxe7 26.Df3+ Dc6 27.Ta7+ Kxa7 28.Dxc6 Pulssi alkaa taas nousta... 28...Ld6! 29.Lxd6 d2 30.Dd5 The8 31.Dxf7+ Ka6 32.Dxc4+ b5 33.Da2+ Kb6 34.Dd5 Te1+ 35.Kg2 d1D 36.Lxc5+? (36.Dxc5+!=) 36...Kc7 37.Dxd1 Texd1 38.f7? (38.Le7! ∞) 38...T1d6 0-1, Asejev-Ivanov, Pietari 1998. Pitäisiköhän suurmestari Asejevin lukea Philidorin käsityksiä sotilaiden roolista shakkipelissä?

20...dxc3 21.Dd5+ Kb6

22.Lf4

Kuinka moni haluaisi yrittää kehittää uutuuksia tähän jo nyt irrationaaliselta näyttävään asemaan - odottakaa mitä on tulossa! 22.Ta5 Dxb4 23.bxc3 Dxa5 24.Tb1+ Db5 25.Txb5+ Kxb5 26.Dxf7 Ld6 27.Dd5 Rb6 28.Df5 a5 29.Lc1 johti normaaliin Botvinnik-slaavilaisen epätasapainoon pelissä Sakajev-Ivanov, Pietari 1996.

22...Th5!

22...cxb2 23.Ta5 Dxb4 24.Lc7+!+-

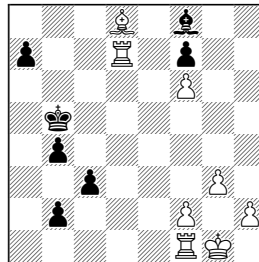
23.Dxh5 cxb2 24.Tad1

24.Tae1!? on myös pelattu, pelaajina Sakajev-Ivanov, Pietari 1997.

24...cxb4! 25.Lc7+ Kc6 26.Dxb5+ Kxb5 27.Lxd8 c3!

27...Rb6 pelastaa ratsun, mutta ei lähettiä: 28.Le7 Lh6 29.f4±

28.Txd7

28...a5

28...c2 29.Tdd1!+- mutta todistus sivuutetaan. Uutuuksia otetaan vastaan, mutta aikaisintaan 40 siirron kohdalla!

29.Td5+ Kc4 30.Txa5

30.Tdd1 c2 31.Tde1 a4 32.Le7 a3 33.Lxf8 a2-- kamppailee kyllä yhden kaikkien aikojen hienoimman peliaseman tittelistä!

30...c2 31.Le7 b1D 32.Lxf8 Dxf1+ 33.Kxf1 c1D+ 34.Kg2 Db1 35.Ta4 De4+ 36.Kg1 De1+ 37.Kg2 De4+

1/2-1/2

Historia

Botvinnik-slaavilainen edustaa nykyisen avausteorian kehityksen huippua. Kukaan ei tiedä, pitäisikö Botvinnik-slaavilainen arvioida valkean vai mustan voitoksi, vaan arvio muuttuu jatkuvasti uusien pelien myötä, teorian edetessä yhä hurjempiin siirtomääriin. Huolimatta lukuisista suurmestaripeleistä monen vuosikymmenen ajalta, pelaajina Botvinnik, Smyslov, Tal, Karpov, Kasparov – melkein puolet maailmanmestareista, ja Kramnik, Shirov, Ivantshuk, Topalov, Anand – yli puolet maailman tämän hetken kymmenestä parhaasta pelaajasta. Huolimatta siitä, että tietokoneet ovat vieneet avaustutkimusta syvemmälle – kuinka jokin muunnelma voi sisältää niin paljon taktiikkaa, että tietokoneet eivät sitä selvitä, ja niin paljon strategiaa, että ihminen ei sitä käsitä?

Botvinnik-slaavilaisen erityispiirre löytyy sen monimutkaisuudesta. Botvinnik-slaavilaista ei varsinaisesti pidä kutsua avaukseksi, sillä oikeastaan se on tapa liittää avaus keskipeliin, ja nykyisin pahimmassa tai parhaassa tapauksessa jopa keskipeli loppupeliin. Se liittää myös strategian taktiikkaan, sillä mikä tahansa pelisuunnitelma vaatii erityisen tarkan ja harkitun taktisen toteutuksen.

Botvinnik-slaavilainen sai nimensä tärkeimmän ideoijansa, ei keksijänsä, mukaan. Entinen maailmanmestari Mihail Botvinnik kehitti tavan liittää

avaus ja keskipelin tyyppiasemien tutkiminen yhteen. Hänen mukaansa avausteoria luo perustan keskipelisuunnitelmille, jotka vasta lopullisesti ratkaisevat asema-arvion. Botvinnikin aloittamaa suuntausta kehittivät erityisesti David Bronstein, Bobby Fischer sekä Garri Kasparov, ja nykyisin lähes kaikki huippupelaajat soveltavat samaa ajattelutapaa.

Minun tietokannassani ensimmäinen Botvinnik-slaavilainen, jossa mustilla pelaava pelaaja näyttää tajunneen asematyypin pääideat, on seuraava peli. Valitettavasti en löytänyt yhtään peliä saksalaiselta Klaus Jungelta, toisen maailmansodan aikana kuolleelta idearikkaalta pelaajalta, jota eräiden lähteiden mukaan pidetään muunnelman varsinaisena keksijänä.

Flohr,S - Ståhlberg,G [D44]

Zurich, 1934

1.d4 d5 2.Rf3 Rf6 3.c4 c6 4.Rc3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4

6.e3 on pelattu joissain tätä peliä vanhemmissa peleissä, mutta siirto ei ole muunnelman hengen mukainen.

6...b5 7.e5 h6 8.Lh4 g5 9.Rxg5 Rd5!?

9...hxg5 pelataan lähes aina, mutta aliarvioitu pelisiirtokin on mielenkiintoinen.

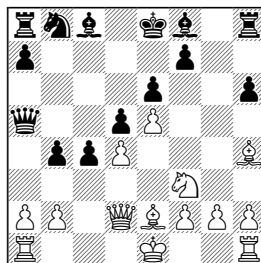
10.Rf3

10.Rxf7!? Dxh4 11.Rxh8 Lb4 arvioidaan valkean monimutkaiseksi eduksi.]

10...Da5 11.Dd2 b4

11...Lb4 12.Tc1 Rd7 13.Le2 Lb7 14.0-0 c5 on tyypillinen sekava jatko.]

12.Rxd5 cxd5 13.Le2

13...c3?!

13...Rc6!?

14.bxc3 bxc3 15.Dc2 Ld7

15...La6!?

16.a4 Rc6 17.0-0 Tc8 18.Tfc1 Rb4 19.Db3 Dc7 20.Re1 a5 21.Dd1 c2?!

21...Tg8!? oli epäselvä, pelisiirron aloittama taktiikka ei onnistu.

22.Rxc2 Rxc2 23.La6 Rxa1 24.Lxc8 Da7 25.Lxd7+ Dxd7 26.Txa1 Le7 27.Lg3 0-0 28.Lf4 Lg5 29.Lxg5 hxg5 30.Dd2 De7 31.Dxa5 f6 32.exf6 Dxf6 33.Dd2 Tc8 34.a5 Tc4 35.a6 Txd4 36.De1 Te4 37.Df1 Dd8 38.a7 Da8 39.Db1

1-0

Muunnelman nimikkopelaaja pelasi yllättävän vähän pelejä avauksestaan. Peli Denker-Botvinnik herätti aikanaan paljon huomiota, sillä se pelattiin mielenkiintoisessa radio-ottelussa USA:n ja Neuvostoliiton välillä. Toisessa

esimerkissä kaksi 1950-luvun merkittävimmistä avausteoreetikoista testavat muunnelmaa, samana vuonna jona he kohtasivat kiihkeässä MM-ottelussa.

Denker,A - Botvinnik,M [D44]

Radio-ottelu USA-Neuvostoliitto, 1945

1.d4 d5 2.c4 e6 3.Rc3 c6 4.Rf3 Rf6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.e5 h6 8.Lh4 g5 9.Rxg5 hxg5 10.Lxg5 Rbd7 11.exf6 Lb7 12.Le2

12.g3 on syrjäyttänyt tämän vanhan pääjatkon lähes täysin nykyisin.

12...Db6 13.0-0 0-0-0 14.a4

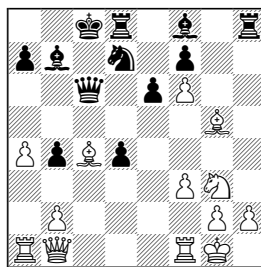
14.Lf3 b4 15.Re4 Dc7 16.g3 Re5 17.Lg2 c5 ja mustalla on mukava asema, Arbakov-Andrianov, Moskova 1981.

14...b4 15.Re4 c5 16.Db1

16.Dc2 c3 17.bxc3 Dc7 18.Rg3 cxd4 19.c4 Rc5±;

16.Rd2!? johtaa sekavaan asemaan nykyisen teoriakäsityksen mukaan.

16...Dc7 17.Rg3 cxd4 18.Lxc4 Dc6 19.f3

19...d3! 20.Dc1 Lc5+ 21.Kh1

21.Le3 d2 22.Dxd2 Rb6-+ menettää materiaalia, mutta linjat valkean kuningasta kohti ovat jo liian pahasti auki, ja mustan hyökkäys on vastustamaton.

21...Dd6 22.Df4 Txxh2+ 23.Kxxh2 Th8+ 24.Dh4 Txxh4+ 25.Lxxh4 Df4

0-1

Bronstein,D - Botvinnik,M [D44]

Moskova, 1951

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rc3 Rf6 4.Rf3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.e5 h6 8.Lh4 g5 9.exf6 gxh4 10.Re5 Dxf6 11.g3 Rd7 12.De2 Rxe5

12...c5!?∞ arvioi teoria nykyisin.

13.dxe5 De7 14.Lg2 Lb7 15.0-0-0 Lg7 16.f4 0-0 17.Td6

17.Re4 h3 18.Lxh3 c5±

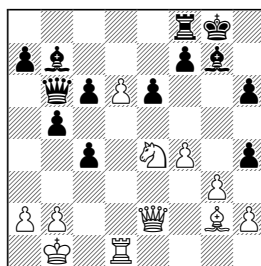
17...Tad8 18.Thd1 Txd6 19.exd6 Dd8 20.Re4 Da5!

20...Db6 21.d7 Td8 22.f5!± Nadirhanov-Huzman, Neuvostoliitto 1981

21.Kb1

21.Rc5 Dxa2 22.Rxb7 Da1+ 23.Kd2 Da6 24.Rc5 Da5+ 25.Kc2 Db4±

21...Db6

22.Dg4

22.d7! Td8 23.f5! c5! 24.Rd6 Lxg2 25.fxe6 fxe6 26.Dxe6+ Kh7 27.Df5+ Kg8 28.Dg6 Dc6=

22...f5 23.Dg6 c5! 24.g4

24.Rxc5 Dxc5 25.Lxb7 Df2—+

24...Lxe4+ 25.Lxe4 fxe4 26.g5 hxg5 27.fxg5 Dd8 28.Dxe6+ Kh8 29.Dg4 De8 30.g6 Lh6 31.Dxh4 Kg7 32.d7 Dd8 33.Dxe4 Lg5 34.a4 De7 35.Dg4 Df6 36.Ka2 b4 37.Tg1 b3+ 38.Ka3 Le3 39.Dh5 Lh6 40.Dxc5 Td8 40...Le3!—+

41.Td1 Kxg6 42.Dg1+ Kh7 43.Kb4 Tb8+ 44.Kc5 Le3+ 45.Dxe3 Db6+ 46.Kxc4 Dxe3 47.d8D Txd8 48.Txd8 De6+ 49.Td5 a5 50.h4

0-1

Suunnitelmat

Normaalisti Botvinnik-slaavilainen johtaa asemiin, joissa musta tekee pitkän linnoituksen valkean lyhyttä linnoitusta vastaan. Yleensä eripuoliset linnoitukset johtavat selkeisiin kuningashyökkäyksiin vastustajan kuningasta kohti, mutta Botvinnik-slaavilaisessa sotilasaseman epätasapaino järkyttää tätä perusasetelmaa. Ennen kuin pääsemme siihen mitä suunnitelmia valkean ja mustan kannattaa normaalisti yrittää, voisimme katsoa muutamia poikkeussuunnitelmia.

Mustan kuningashyökkäys valkean k-sivustalle linnoittautunutta kuningasta kohti ei ole mikään harvinaisuus. Yleensä tämäntyyppinen hyökkäys perustuu pitkään diagonaaliin, ja erityisesti Lb7:n vahvuuteen. Esimerkkipelinä tästä suunnitelmasta hiukan monimutkaisempi peli, jossa pitkä diagonaali jää sivuosaan.

Martinez,D - Tella,J [D44]

Benasque, 1999

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rc3 Rf6 4.Rf3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.e5 h6 8.Lh4 g5 9.Rxg5 hxg5 10.Lxg5 Rbd7 11.exf6 Lb7 12.g3 c5 13.d5 Lh6 14.Lxh6 Txh6 15.Dd2

15.Lg2 on vanha ja yhä pelikelpoinen pääjatko.

15...Dxf6

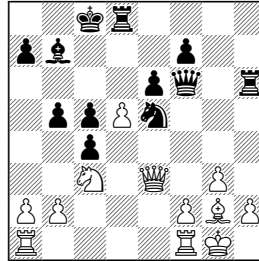
15...Tg6 16.0-0-0 Rxf6 17.De3 Db6 18.Lg2 Kf8 19.The1 Kg8 20.dxe6 Lxg2 21.exf7+ Kg7 22.Re2!± on yksi kuuluisimmista Botvinnik-klassikoista, Beljovski-Pinter, Euroopan Cup 1984. Asemassa havaittava epätasapaino kallistuu valkean eduksi hyökkäysmahdollisuuksien takia.

16.Lg2?!

16.Re4!? ja;

16.0-0-0!? ovat nykyisin suosituimmat siirrot.

16...Re5 17.0-0 0-0-0 18.De3?!

18.Tfe1 ∞ olisi estänyt seuraavan ilotulituksen.

18...Txh2! 19.Dxc5+

19.Tfe1 Txg2+ 20.Kxg2 Rd3 21.Re4 Dd4 22.Te2 Lxd5 23.f3 Dxe3 24.Txe3 Lxe4 25.fxe4 Rxb2 $\mp$ Uhlmann-Enders, DDR 1985. Eli sommitelmallani oli edeltäjä aina tähän asti.;

19.f4 Txg2+ 20.Kxg2 Rd3 21.Kg1 exd5 22.Rxb5 d4 23.De2 Th8 0-1, Lukey-Samer, Moskova 1994. Musta voitti mukavasti suorin vedoin myös tässä pelissä!

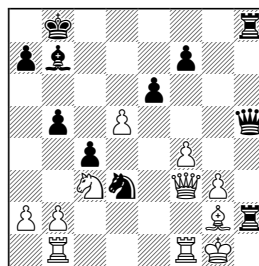
19...Kb8 20.f3

20.Kxh2 Th8+ 21.Lh3 (21.Kg1 Rf3+ 22.Lxf3 Dxf3 $\rightarrow$) 21...Dh6 $\rightarrow$

20...Rd3 21.De3

21.Dxb5 Tdh8 22.Re4 Dd4+ $\rightarrow$

21...Tdh8 22.Tab1 Df5 23.f4 Dh5 24.Df3

24...Th1+!

0-1

Valkean kuningashyökkäys on myös yksi mahdollisista suunnitelmista, varsinkin jos musta vaihtaa d-sivustan sotilasmassansa keskustasotilaisiin (siis sotilaat eivät ole abcc, vaan accd). Myös mitä ihmeellisimmät uhrausideat, joilla d-siiven sotilasmassa räjäytetään hajalle, kuuluvat valkean arsenaaliin. Esimerkkinä kaksi peliä Garri Kasparovilta.

Kasparov,G - Ivantshuk,V [D44]

Linares, 1994

1.d4 Rf6 2.c4 c6 3.Rc3 d5 4.Rf3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.e5 h6 8.Lh4 g5 9.Rxg5 hxg5 10.Lxg5 Rbd7 11.exf6 Lb7 12.g3 c5 13.d5 Rxf6 14.Lg2 Lh6

14...Le7 on vaihtoehto, jonka kumous, Leskiewicz-variantti, löytyy Suomen Shakista 10/1999. Uusin peli kohtelee kaltoin myös aikaisemmin ehdottamaani parannusta: 15.0-0 Rxd5 16.Lxe7 Kxe7 17.De1! Leskiewiczin hieno siirto! 17...Rxc3 18.Lxb7 Tb8 19.Lg2 Ra4 20.Td1 Dc7 21.Dd2 De5 22.Tfe1 Dh5?! Upseerien hajasijoittelu... 23.Dd6+ Kf6 24.Td5 Dxb2+ 25.Kf1 Dh6 26.Tf5+! Kg7 27.De5+ f6 28.Dxe6 Thf8 29.Tf4 Tfe8 30.Tg4+ Kh8 31.Dxe8+ 1-0, Leskiewicz-Aschenbrenner, Nuorten MM 1999.

15.Lxf6

15.Lxh6 Txh6 16.0-0 Lxd5 17.Rxb5 Ke7 18.Dc1 Lxg2 19.Td1 Dh8 20.Dxc4 Tc8 21.Df4 Ld5 22.Dd6+ Ke8 23.Rc7+ Txc7 24.Dxc7 Txh2 hävisi nopeasti pelissä Sherbakov-Korneev, Elista 1996.

15...Dxf6 16.0-0 0-0-0 17.Rxb5 exd5

17...a6!? on mahdollista.

18.Rxa7+ Kb8 19.Rb5 Lg7

19...Lg5!? ideana uhrata upseeri h4:ään vastaa paremmin aseman vaatimuksia.

20.a4! Dh6 21.h4 Lf6

21...Dg6!? oli tarkempi siirto, sillä h-linjan uhkaukset valkea torjuu yhdellä siirrolla Tfe1. Valkean todellinen heikkous on g-linja, ja g2-lähettti, ideoina esimerkiksi Tg8 ja Txh4.

22.De1! Lxh4 23.Da5

23.De5+ Ka8 24.Dc7+- oli vielä tehokkaampi jatko.

23...Le7

23...Dc6 24.Da7+ Kc8 25.Lh3+ Td7 26.Da5 Kb8 27.Lxd7 Dxd7 28.Da7+ Kc8 29.Dxc5+ Kb8 30.Dd4+-

24.Dc7+ Ka8 25.Da5+ Kb8 26.Dc7+ Ka8 27.Tfe1! Ld6 28.Db6 Lb8 29.a5! Td7

29...Dc6 30.Te7 The8 31.a6! uhraa daamin hetkeksi, pelijatkossa uhrataan vain torni.

30.Te8! Dh2+ 31.Kf1 Dxb2+ 32.Kxb2 d4+ 33.Dxb7+ Txb7 34.Txh8 Txb5 35.a6 Ka7 36.Tf8 Txb2 37.Txf7+ Ka8 38.a7 c3 39.Tf8!

1-0

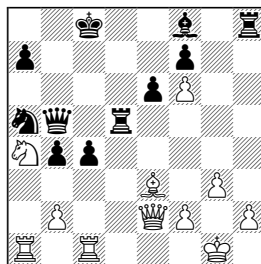
Kasparov,G - Dorfman,J [D44]

Neuvostoliiton mestaruus, 1981

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rf3 Rf6 4.Rc3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.e5 h6 8.Lh4 g5 9.Rxg5 hxg5 10.Lxg5 Rbd7 11.exf6 Lb7 12.g3 c5 13.d5 Db6 14.Lg2 0-0-0 15.0-0 b4 16.Ra4 Db5

16...Da6? 17.a3!± oli teoria-arvio vuonna 1981, ja mustan ainoaksi siirroksi mainittiin 17...b3 jolloin arvio onkin totta. Tähän palaamme myöhemmin.

17.a3 Rb8 18.axb4 cxb4 19.Le3 Lxd5 20.Lxd5 Txd5 21.De2 Rc6 22.Tfc1 Ra5?!

22...c3 23.Dxb5 Txb5 24.Rxc3 bxc3 25.Txc3 Kd7 26.Ta6 Re5 27.Txa7+ Kd6 28.Lf4 Kd5 29.Lxe5 Kxe5 30.Txf7 jatkui peli Novikov-Ivantshuk, Neuvostoliitto 1983. Valkean perussuunnitelma (sotilasmassan eteneminen) on vielä mahdollista, siis valkealla on voitontoiveita.;

22...Re5! 23.b3 (23.f4!?) 23...c3 24.Rxc3 bxc3 25.Txc3+ Kb8 26.Dc2 Ld6 27.Lxa7+ Kb7 28.b4 Rc6 29.Le3 Le5 30.Txc6 Lxa1 31.Tc7+ Kb8 0.5-0.5, Kasparov-Tal, Moskova 1983. Kuinkahan monta tuntia latvialaiset Botvinnik-specialistit kuluttivat näiden siirtojen valmisteluun?

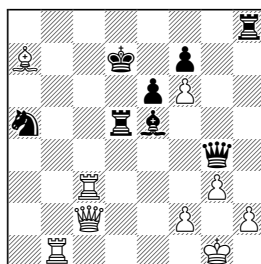
23.b3! c3 24.Rxc3 bxc3 25.Txc3+ Kd7 26.Dc2 Ld6 27.Tc1 Db7 28.b4! Dxb4

28...Txh2? 29.Da4+!+- on eräs temaattisista jatkoista.

29.Tb1 Dg4 30.Lxa7!

30.Lf4? Lxf4 31.Da4+ Kd6 32.Te1 e5--+

30...Le5

30...e5 oli siirto edellisen (!) kierroksen pelissä Kasparov-Timoshenko, ja peli jatkui 31.Da2! Td1+ 32.Txd1 Dxd1+ 33.Kg2 Dh5 34.Da4+! Ke6 35.h4! Kuninkaan turvallisuus takaa edun... 35...De2 36.Dxa5 Ta8 37.Da4 Kxf6 38.Dd7 Kg7 39.Tf3 Dc4 40.Dxd6 Txa7 41.Dxe5+ Kh7 42.Tf5 Dc6+ 43.Kh2 1-0. Yö kului monelta venäläissuurmestarilta, erityisesti Dorfmanin avustajakaartilta, avausanayysien merkeissä. Heidän kehittämänsä uutuus ei kuitenkaan muuta asema-arviota.

31.Tc5!

31.f3? Ld4+ 32.Lxd4 Dxd4+ 33.Kh1 Kd6!±

31...Txc5 32.Lxc5!

32.Dxc5? Rc6 33.Tb7+ Lc7 34.Lb6 Tc8± ei riitä, mutta pelisiirron jälkeen voimme taas havaita valkean asemassa suuria pysyviä etuja, erityisesti turvallisen kuningasaseman.

32...Rc6 33.Dd3+ Kc8 34.Td1! Rb8 35.Tc1! Da4 36.Ld6+ Rc6 37.Lxe5 Td8 38.Db1 Td5 39.Db8+ Kd7 40.Dc7+ Ke8 41.Dxc6+ Dxc6 42.Txc6 Txe5 43.Tc8+

Moni tuntee varmasti tarinan tähän asti. Mutta kuinka moni tietää, että kaksi

kierrosta myöhemmin oli vuorossa peli Kasparov-Sveshnikov, ja Jevgeni Sveshnikov tunnetaan periaatteellisenä slaavilais-addiktina. Sveshnikov osoitti olevansa kuitenkin myös kokenut suurmestari, kun hän valitsi Anti-Botvinnik-muunnelman siirrolla 5...h6, ja sai helposti tasapelin!

1-0

Näiden kuningashyökkäysideoiden löytyy yksi lisäsuunnitelma: irrationaalinen taktiikka eli "ota kiinni mistä saat". Joissain jatkoissa asema yksinkertaisesti ylittää kaikki shakkimaailmankaikkeuden lait, ja vain taktiikka ratkaisee. Esimerkkipeli, jossa aina yllätyksellinen Vasili Ivantshuk keksii yhden historiallisista avausuutuuksista, ja vielä hyvin tutkitussa teoria-asemassa, kelpaa esimerkiksi tästä teemasta.

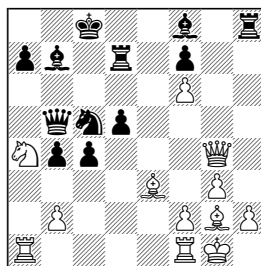
Ivantshuk,V - Shirov,A [D44]

Wijk aan Zee, 1996

1.d4 d5 2.c4 c6 3.Rc3 Rf6 4.Rf3 e6 5.Lg5 dxc4 6.e4 b5 7.e5 h6 8.Lh4 g5 9.Rxg5 hxg5 10.Lxg5 Rbd7 11.exf6 Lb7 12.g3 c5 13.d5 Db6 14.Lg2 0-0-0 15.0-0 b4 16.Ra4 Db5 17.a3 exd5

17...Rb8 18.axb4 cxb4 oli 1980-luvulla pääjatko, mutta 19.Dd4 Rc6 20.dxc6! Txd4 21.cxb7+ muistuttaa paljon tätä peliä. Arvio loppuasemasta on vahvasti valkealle edullinen, perustuen esimerkiksi Kamsky-Kramnik peliin MM-ehdokasottelusta. 21...Kb8 22.Le3 e5 (22...Td5 23.Lxa7+) 23.b3 c3 24.Tad1 Txd1 25.Txd1 Lh6 26.Lc5 a5 (26...Lf8 27.Td8+) 27.Ld6+ Ka7 28.b8D+ Txb8 29.Lc5+! Dxc5 (29...Tb6 30.Td8) 30.Td7+! 1-0 oli suomalaiskirjepelin M.Rantanen-T.Kokkila jatko, joka sopii esimerkiksi b7-sotilaan vahvuudesta.

18.axb4 cxb4 19.Le3 Rc5 20.Dg4+ Td7

20...Kc7!? on mahdollista.

21.Dg7!

21.Rxc5 Lxc5 22.Lxc5 Dxc5= oli teorian suositus siihen asti kun Ivanstshuk teki kuuluisan siirtonsa, joka muuten oli laudan ääressä keksitty, toisin kuin monissa lähteissä mainitaan. Kaksi kevyttä upseeria ja g7-sotilas riittävät korvaukseksi daamista, pelissä musta eliminoi sotilaan mutta kuninkaan turvallisuuden kustannuksella.;

21.Lxc5 Lxc5 22.Dg7 Thd8 23.Rxc5 Dxc5 24.Lh3 Kc7 25.Lxd7 Txd7 epäselvin asemin (Ivantshuk) on myös temaattinen jatko: kumpi valkean torneista on b7-lähetin arvoinen?

21...Lxg7 22.fxg7 Tg8 23.Rxc5 d4?

23...Txg7!? ja;

23...Tc7!? johtavat asemaan, jossa valkealla on suuri kompensatio uhrauksistaan, mutta asema-arviota ei ole vahvistettu missään peleissä. Shirov tunnetaan taktisesta vahvuudestaan, mutta taktinen pelisiirto osoittautuu riittämät-

tömäksi.

24.Lxb7+ Txb7 25.Rxb7 Db6

25...Dxb7 26.Lxd4 a6 27.Tfe1 ja g7-sotilas on laudan tärkein nappula

26.Lxd4 Dxd4 27.Tfd1! Dxb2

27...Dxg7 28.Txa7 Kb8 29.Tda1 Te8 30.Rd6 Te1+ 31.Txe1 Kxa7 32.Rxc4+- koska mustalla ei ole mitään vastapeliä valkean normaalille k-siiven ylivoimalle. Kuinka paljon toinen sotilas d-sivustalla muuttaisikaan asemaa!;

27...Dxd1+ 28.Txd1 Kxb7 29.Td4 Txd7 30.Txc4 a5 31.Tf4! Kb6 32.h4 Kb5 33.b3+-

28.Rd6+ Kb8 29.Tdb1 Dxg7 30.Txb4+ Kc7 31.Ta6! Tb8 32.Txa7+ Kxd6 33.Txb8 Dg4 34.Td8+ Kc6 35.Ta1

1-0

Kaikkien näiden vastaesimerkkien jälkeen voin paljastaa normaalin käsikirjoituksen: valkea etenee k-sivustalla sotilassenemmistöllään, ja musta vastaa d-sivustalla samalla mitalla. Eli kuten jo sata vuotta sitten opetettiin: pelaajan pitää hyökätä siellä, missä hänellä on etu. Botvinnik-slaavilaisessa tämä asetelma esiintyy äärimmäisen terävässä muodossa: pelaajat etenevät oman kuninkaansa edestä, eli kuningaon rooli korostuu ja lisäksi kun sotilaat useinkin kiirehtivät lähelle korotusruutuja, myös sotilaiden rooli korostuu. Usein sotilaiden etenemisen varmistamiseksi kannattaa uhrata jopa upseereita, ja usein pelaajan kannattaa varjella viimeistä oman sivustansa sotilasta kaikin mahdollisin keinoin. Tästä perusteemasta en esitä tässä peliesimerkkejä, vaan teema toistuu lähes jokaisessa tämän artikkelin pelissä.

Yhteenveto

Luettelo peleistä ja muunnelmista helpottanee lukijaa hahmottamaan tämän artikkelin sisältöä.

1. d4 d5 2. c4 c6 3. Rf3 Rf6 4. Rc3 e6 5. Lg5 dxc4 6. e4 b5 7. e5

Slaavilaisen puolustuksen Botvinnik-muunnelman perusasema. Valkean tärkein tapa välttää turhat teoriat eli siirto 7. a4 on aiheena artikkelin toisessa osassa.

7...h6 8. Lh4 g5 9. Rxd5

9. exf6 on terävä vaihtoehto, mutta siirtoa ei tällä hetkellä pelata juuri ollenkaan. Tähän aikanaan minä en tiedä mitään selvää syytä. Esimerkkinä peli 4, Bronstein-Botvinnik.

9...hxd5

9...Rd5 on harvinainen mutta kokeilemisen arvoinen vaihtoehto, peli 2, Flohr-Ståhlberg.

10. Lxd5 Rbd7 11. exf6

Tärkeä vaihtoehto on 11. g3, jonka jälkeen voidaan palata yhä pääjatkon asemiin, mutta musta voi myös valita jonkin erillisen sivuvariantin, esimerkiksi siirroilla 11...Tg8 tai 11...Da5. Iäisyyskiista jatkuu, siirtojen 11. g3 ja 11.exf6 keskinäisestä paremmuudesta ei varmaan ikinä tulla saamaan selvyyttä.

11...Lb7 12. g3

12. Le2 on vanha pääjatko, katso peli 3, Denker-Botvinnik.

12...c5 13. d5 Db6

Viime aikoina erityisesti 13...Lh6 (peli 5, Martinez-Tella) mutta myös 13...Rxf6 (Kasparov-Ivantshuk, peli 6) ovat olleet vartenotettavia vaihtoehtoja, mutta vanhemmat siirrot 13...Re5 ja 13...Rb6 kelpaavat enää korkeintaan yllästysaseeksi.

14. Lg2 0-0-0 15. 0-0 b4 16. Ra4

Valkealla on tässä kaksi kriittistä siirtoa, pääsiirtomme sekä 16. Tb1. Jälkimmäisestä siirrosta voisi kirjoittaa kirjan, mutta valitettavasti ei tämän artikkelin puitteissa.

16...Da6

1980-luvulla siirtoa 16...Db5 pidettiin ainoana pelikelpoisen siirtona, esimerkkeinä pelit Asejev-Ivanov, peli 1 sekä Kasparov-Dorfman, peli 7 ja Ivanstshuk-Shirov, peli 8. Pelisiirron arvo huomattiin 1990-luvulla lähinnä latvialaisten nuorten Aleksander Shabalovin ja Aleksei Shirovin ansiosta

17. a3

Mielenkiintoinen siirto on myös 17. dxe6.

17...Lxd5

Tämä on artikkelin 3. osan perusasema.

Lähteet

Kaikille kiinnostuneille voin suositella esimerkiksi seuraavia shakkikirjoja.

- Aleksander Beljavski ja Adrian Mikhalchishin, D44 Informator Monograf, 1993.
- Garri Kasparov, Moje Partije, 1983.
- Adrian Mikhalchishin, Botvinnik Variation 7.a4, NIC Yearbook 46, 1998.
- Aleksei Shirov, Fire on Board, 1997.
- Peter Wells, The Complete Semi-Slav, 1994.

Lopuksi haluan kiittää kaikkia ihmisiä joiden kanssa olen saanut kunnian pelata tai analysoida Botvinnik-slaavilaista. Erityiskiitokset Paul van Lindelle, yhdelle maailman johtavalle avauksen tuntijalle.